

Desáté výročí založení Plzeňské diecéze

Homilie prvního biskupa Mons. Františka Radkovského při slavnostních bohoslužbách 17. května 2003 v katedrále sv. Bartoloměje

Milí spolubratři v biskupské, kněžské a jáhenské službě, milé řeholnice a řeholníci, milé sestry a milí bratři, vážení hosté!

„Ježíš Kristus je stejný včera, dnes i navěky“ (Žid 13,8) praví Písmo. To nás povzbuzuje, abychom, slovy Jana Pavla II., „si s vděčností připomínali minulost, odhodlaně žili přítomnost a s důvěrou se otevřeli budoucnosti“ (NMI čl. 1).

Minulostí je v této souvislosti pro nás deset let této diecéze. Je dobře si uvědomit, jak je osud naší místní církve spjat s celkovým osudem církve u nás, jak je spjat s historií posledních deseti let naší země, s jejími úspěchy a neúspěchy. Přitom z hlediska víry a tedy i z hlediska církve je území Plzeňské diecéze, aspoň ve své většině, jedním z nejvíce sekularizovaných území v naší vlasti.

Deset let Plzeňské diecéze, naší místní církve, v sobě nese úspěchy i neúspěchy, vítězství i prohry, věrnosti i selhání, tak jako život lidí vůbec. Nad tím vším stojí věrný, a jak jsme slyšeli, stále stejný, vytrvale milující Pán, Ježíš Kristus, Zakladatel a Hlava církve, který církev, i tu naši místní, chrání a drží, aby ji ony lidské slabosti a špatnosti nezničily, ale aby byla i s jizvami a zraněními stále živá, rozvíjející se a krásná. Jemu tedy patří v prvé řadě naše vděčnost. Ani celá církev, ani její část, jako je diecéze či farnost, není náš soukromý podnik, ani něco na způsob akciové společnosti. Je to především Jeho církev. On za ni zaplatil z vůle Otcovy svou smrtí na kříži a tam, z jeho otevřeného boku, se také zrodila. Na to nesmíme nikdy zapomenout. To nás zavazuje ale dává nám to také sílu a naději. A pobízí k vděčnosti. Buď tedy chvála a dík Bohu Trojjedinému, Otci, Synu i Duchu svatému, za Jeho dary, kterými nás po uplynulých deset let zahrnoval, za radosti, které nám dával, i za bolesti, které dopouštěl. To všechno jsou tóny jeho melodie lásky, kterou chceme přijímat, i když ji někdy nechápeme. Věříme však, že ji plně pochopíme až budeme jednou u něho tváří v tvář.

Církev je ovšem skutečnost božsko-lidská, má i svůj lidský prvek. I lidem tedy patří dík. Chci poděkovat především svým nejbližším spolupracovníkům: minulému i současnému generálnímu vikáři, biskupským vikářům, kancléři i všem pracovníkům a zaměstnancům biskupského úřadu. Děkuji také členům různých diecézních grémií a rad, okrskovým vikářům a jejich spolupracovníkům.

Znovu a znovu se potvrzuje klíčová role kněží v církvi. Mohou nesmírně přispět k oživení farních společenství, ale také zbrzdit či zastavit jejich růst. Proto bych chtěl všem kněžím, diecézním i řeholním, českým, polským, slovenským i odjinud, a také trvalým jáhnům za jejich obětavou službu poděkovat a povzbudit je, aby usilovali vždy být kněžími a jáhny podle Božího Srdce.

Chci poděkovat i laikům, kteří byli a jsou ochotni pracovat v církvi. Ať už těm, kteří pracují jako zaměstnanci v církvi, ale i těm, kteří pracují dobrovolně, ve svém volném čase. V pastorační službě, v péči o kostely, o krásu liturgie, liturgické hudby a zpěvu.

Je tu ještě další, pro život církve důležitá skupina, která není tolik vidět, přesto však zaslouží slovo poděkování. Jsou to naši trpící bratři a sestry, snášející obtíže nemoci či stáří, kteří nás podporují a doprovázejí svými modlitbami a obětmi. Kéž jim Bůh odplatí a dá jim stále zakoušet svou lásku.

Je třeba, abych se vděčně zmínil i o všech věřících, kteří pravidelně navštěvují bohoslužby v naší diecézi. Je to v porovnání s ostatními diecézemi jen malé stádečko, asi dvanáct tisíc v celé diecézi, jeden a půl procenta z počtu všech obyvatel. Vám, milé sestry a milí bratři, platí Ježíšova slova „*neboj se, malé stáde*“ (Lk 12,32). Nezapomínejte, že kdykoliv žijete ve vzájemné lásce, tedy v Jeho jménu, On je s vámi, jak to slíbil slovy: „*kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich*“ (Mat 18,20). V tu chvíli se stáváte důležitým kvasem. Vzpomeňte na dnešní čtení o prvních křesťanech v Jeruzalémě (Sk 2,42-47). Jich také nebylo mnoho, ale měli nesmírný význam.

Byli podle Božího plánu malým semínkem, ze kterého vyrostla církev v celém světě. Chtějme se jim podobat vzájemnou láskou a jednotou. Také se snažme poznávat a věrně naplňovat plán, který má Bůh s námi. Má to velký význam pro budoucnost církve i celé společnosti.

Chci vzpomenout i na osoby zasvěceného života, řeholnice a řeholníky. Diecéze vám děkuje za vaši službu a spoléhá na vaše oběti a modlitby.

Jak jsem se už zmínil, aktivní věřící naší diecéze tvoří jen malou skupinku. Malý je i počet těch, kteří se v naší diecézi přihlásili při posledním sčítání obyvatelstva ke katolické církvi: necelých dvacet procent. Přesto je možno říci, že skrze vyzařování křesťanského ducha do společnosti význam naší diecéze tato procenta daleko přesahuje. Myslím zde především na naši Diecézní charitu, která udělala za deset let nesmírně mnoho práce pro potřebné a také ukázala a ukazuje účinnou společenskou a sociální sílu křesťanství. Díky vám všem, kteří jste se o to zasloužili. Přeji si, aby všichni kněží i laici v diecézi Charitu a její činnost přijímali za svou a všemožně ji podporovali. V sociální a zdravotní službě se křesťané angažují i v dalších zařízeních. Také jim patří v tuto chvíli mé poděkování.

Vyzařování křesťanského ducha do společnosti se děje i skrze křesťanské školy. Díky oběma našim školám za jejich dobrou práci. Požehnaná a velmi důležitá je i práce s mládeží ve volném čase a o prázdninách a práce s rodinami. Je to zásluha mnoha institucí i jednotlivců v diecézi. Kéž i jim Bůh žehná! Chci vděčně připomenout i mnohé kulturní aktivity a poděkovat všem, kdo se v nich angažují.

Dostáváme se k architektuře a výtvarnému umění a k jeho památkám, které jsou velkou chloubou a také velkou starostí církve. A zde bych chtěl poděkovat všem, jednotlivcům a také institucím z oblasti veřejné i státní, kteří nám pomáhají tyto starosti nést svojí významnou odbornou, finanční a organizační spoluprací. Musím připomenout i naše Diecézní muzeum, které chce aspoň část vzácných soch, plastik a obrazů zpřístupňovat veřejnosti a umožnit tak, aby svou krásou návštěvníky povzbuzovaly v hledání Toho, který je Krása sama.

Je mou milou povinností poděkovat sponzorům. Naším zcela mimořádným sponzorem je diecéze Regensburg se svojí velkorysou, pravidelnou finanční pomocí. Díky jí jsme mohli opravit a zmodernizovat na padesát farních budov potřebných k pastoraci, takže se z nich stala nejen obydlí pro kněze, ale také centra farních společenství. Kromě toho její příspěvky často podstatným způsobem pomohly i při rekonstrukcích a stavbách dalších potřebných objektů v diecézi. Kéž Bůh bohatě tuto mimořádnou a štědrú solidaritu Řezenské diecézi a všem, kteří se o ni zasloužili, odplatí!

Dalšími velkými sponzory, na které je třeba s vděčností vzpomenout, jsou město Plzeň, Nadace 700 let města Plzně, Renovabis, Kirche in Not, Česko-německý fond budoucnosti a některé další diecéze. Nemohu, žel, vyjmenovat mnohé další tuzemské i zahraniční sponzory, instituce i jednotlivce, chci však všem dárcům touto cestou poděkovat.

Je třeba se vděčně zmínit o iniciativách některých našich bývalých spoluobčanů německé národnosti, kteří hned po roce 1990 se ujali iniciativy a opravili, obvykle ve spolupráci s námi, několik desítek kostelů po celé diecézi. Občas přijíždějí, aby zde slavili, většinou s věřícími české národnosti, společně bohoslužby. Mnohých takových bohoslužeb se účastním a uvědomuji si, že společné setkání při modlitbě je tím nejlepším prostředkem k zahojení ran minulosti a vytváření společné budoucnosti ve sjednocené Evropě. Iniciativu smíření a přátelské spolupráce měla a má především organizace Ackermann-Gemeinde, jejíž některé diecézní pobočky mají s námi úzké pravidelné kontakty a podporují nás. Zvláště vřelý a častý je kontakt s pobočkou arcidiecéze Freiburg, jejíž delegaci zde vítám, i s pobočkou řezenské diecéze, jejíž zástupce zde rovněž vítám, a také s pobočkou diecéze Würzburg. Všem děkuji za jejich přátelství, pomoc a podporu. Chvályhodná jsou i vzájemná partnerství některých našich a německých farností. Je to další důležitý krok do společné budoucnosti, právě tak jako výměny studentů, prázdninové výměny dětí a mládeže, či tradiční společné cyklistické putování dnes už asi stovky našich a řezenských skautů z Plzně do Řezna či obráceně vždy začátkem května. Díky vám všem!

A nyní bych se rád vrátil zpět domů a pozdravil sestry a bratry z ostatních křesťanských církví a společenství, především zde v diecézi, a poděkoval jim za bratrské a sesterské vztahy, důvěru a dobrou spolupráci. Snažíme se, doufám, že úspěšně, vydávat společně křesťanské svědectví všem kolem nás. Kéž nám Bůh žehná a přivede nás k dokonalé jednotě, jak si jí On sám přeje!

Ve vděčném připomínání minulosti jsem se už jaksi mimochodem na několika místech dotkl také odhodlaného žití přítomnosti.

Mám-li však aspoň stručně shrnout v čem toto odhodlané žití přítomnosti spočívá, je třeba vyjít z principu, že dar víry a další dary a schopnosti nejsou dány jen k soukromému užítku, ale, jak jsme

slyšeli ve druhém čtení, jsou nám dány, abychom jimi sloužili druhým, abychom byli kvasem ve společnosti, do které nás Bůh postavil. Platí totiž, komu bylo víc dáno, od toho se také víc požaduje. Funkci kvasu ve společnosti lze shrnout do těchto bodů: 1) dávat dobrý příklad skrze věrný a poctivý křesťanský život, 2) ovlivňovat svými křesťanskými názory a postoji život ve společnosti, 3) podle darů a schopností, které jsme od Boha dostali, nést odpovědnost za život společnosti angažovaností v některé z následujících oblastí: v politické, ekonomické, sociální, v oblasti práva a spravedlnosti, kultury, masmédií. Toto ovšem platí obecně, nejen v naší diecézi.

Základním předpokladem k tomu, abychom tyto náročné požadavky poctivě a věrně zvládli je, že se budeme snažit naplňovat Ježíšova slova z dnešního evangelia. On je kmen, my jsme ratolesti. Napojení na tento kmen, neseme jeho ovoce, které je pro církev, společnost i pro nás požehnáním. Jakmile se vzdálíme, je to jen naše dílo, které má v sobě nebezpečí, že to bude nejen záležitost pouze lidská, se všemi omezeními a vadami, ale že bude navíc považována, buď námi nebo druhými, za dílo Ježíšovo, za autentické křesťanské jednání. A to je pak zrada na něm, na církvi i na společnosti. Z toho tedy jednoznačně jako základ veškerého našeho bytí a jednání vyplývá požadavek, vyslovený samotným Ježíšem: „*zůstaňte ve mně a já zůstanu ve vás*“ (Jan 15,4).

A jak se s důvěrou otevřít budoucnosti? Když pozorně vnímáme vývoj v naší i v evropské společnosti, uvědomujeme si stále postupující sekularizaci a proto stálý úbytek duchovních a tedy i univerzálně lidských hodnot. Společnost - naše i evropská - ztrácí sílu k životu a vymírá. To v nás vzbuzuje nejistotu a obavy s ohledem na církev i společnost. Tady je potřeba mít důvěru v Ježíše Krista. On je Pánem dějin i církve a protože je stále týž, jak jsme na začátku homilie slyšeli, pečuje o církev a svět se stále stejnou láskou a vždy nás chce vytrhnout z naší mravní bídy. Pokud ovšem o to stojíme.

V naší diecézi s malým počtem věřících jsou tyto trendy ještě výraznější. Žijeme v silné diaspoře. Na každého kněze připadá hrstka věřících, rozptýlených na velkém území. Kněží stále ubývá, těch, kteří se hlásí ke katolické církvi také. Naštěstí počet aktivních křesťanů zůstává stejný. Území připadající na jednoho kněze se však stále zvětšuje, není už možné postupovat stejně jako dřív a jednoduše neobsazené farnosti přidávat jednotlivým kněžím. Hledáme tedy nový způsob pastorače, podobně jako se o to snaží i jinde v církvi.

Je třeba říci, že budoucí život církve se bude odvíjet především v živých společenstvích sdílené víry. Jsou to v první řadě živé farnosti, oživované jádrem tvořeným otevřeným knězem či kněžím a spolupracujícími aktivními laiky, kteří jsou hluboce zakotveni v životě víry a ve spiritualitě. Dále jsou to živá centra zasvěceného života, vyzařující přitažlivě své charizma, a centra nových hnutí a spiritualit, která přitažlivě působí opravdovostí a aktivitou svého života zakotveného v Bohu. To všechno, aspoň v začátcích, se v naší diecézi objevuje a je nutné dělat vše pro to, aby se to stalo normálním stylem života křesťanů a nikoliv pouze vítanou výjimkou. Znamená to však, že nás čeká náročný a pro mnohé možná bolestný přechod od tradiční plošné pastorače k živým centrům. Náročný a bolestný proto, že bude třeba za bohoslužbami a společenstvím více dojíždět, což pro mnohé především starší věřící nebude snadné a bude vyžadovat pomoc a spolupráci ostatních. Znamená to však také hledat nový způsob péče o velké množství církevních staveb, především těch, o které se nebudou schopné postarat farnosti. I v tom jsme začali podnikat první systematické kroky.

Závažných úkolů nás tedy čeká mnoho. Svěřme to vše našemu Pánu a poslušně se jím nechme vést, aby pod ochranou Panny Marie, Královny Plzně, i blahoslaveného Hroznaty, patrona naší diecéze, naše místní církve, plzeňská diecéze, žila a rostla ke slávě Boží a k prospěchu celé společnosti. Amen, tak se staň.